

Clare Furniss

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV

2014

MAART

Het rode licht schijnt door de natte voorruit, wazig, helder en weer wazig door het zwiepen van de ruitenwipers. Eronder, voor ons, staat de lijkwagen. Ik probeer er niet naar te kijken.

Mijn handen bewegen alsof ze niet van mij zijn, pulken aan een los draadje aan mijn mouw en trekken mijn rokje lager over mijn benen. Waarom heb ik het aange trokken? Het is veel te kort voor een begrafenis. De stilte maakt me bloednerveus, maar ik weet niets te zeggen. Stiekem kijk ik van opzij naar papa. Zijn gezicht staat strak en wezenloos als een masker. Waar denkt hij aan? Aan mama? Misschien probeert hij net als ik te bedenken wat hij kan zeggen.

Uiteindelijk zeg ik, veel te hard: 'Je moet je gordel vastmaken.'

Hij schrikt en kijkt me verbaasd aan, alsof hij vergeten was dat ik er ben. 'Hè?'

Ik voel me dom, alsof ik iets belangrijks verstoord heb. 'Je gordel,' mompel ik met gloeiende wangen.

'O. Ja.' En dan: 'Dank je.'

Maar ik weet dat hij niet echt luistert. Het lijkt alsof hij naar een ander gesprek luistert, een gesprek dat ik niet kan horen. Hij maakt zijn gordel niet vast.

Als twee grijze, koude standbeelden zitten we naast el-

kaar achter in de auto. We zijn er bijna, stoppen al voor de kerk, als hij een hand op mijn arm legt en me aankijkt. Zijn gezicht is bleek en getekend. ‘Gaat het een beetje, Pearl?’

Ik staar hem aan. Weet hij nou echt niets beters te verzinnen? ‘Ja,’ zeg ik maar.

Dan stap ik uit en ga zonder hem de kerk in.

Ik heb altijd gedacht dat je het op de een of andere manier zou weten als er iets ergs ging gebeuren. Ik dacht dat je het zou voelen aankomen, zoals wanneer het drukkend en donker wordt voordat er een bui losbarst en je weet dat je beter ergens kunt gaan schuilen tot het is overgevaaid. Maar zo gaat het dus helemaal niet. Er is geen onheilspellende achtergrondmuziek zoals in films. Geen voortekenen. Geen verdwaalde ekster. *Eén ekster brengt ongeluk*, zei mama altijd. *Vlug, kijk of je een tweede ziet*.

De laatste keer dat ik haar zag stond ze in de keuken met een schort strak over haar enorme buik tussen bakblikken en mengkommen en zakken suiker en bloem. Ze zou de moeder aller huisvrouwen zijn geweest als ze niet zo schunnig tekeer was gegaan tegen de stokoude oven, die dikke rookwolken stond uit te braken.

‘Mam?’ vroeg ik voorzichtig. ‘Wat ben je aan het doen?’

Met een verhit hoofd keerde ze zich naar me om. Haar rode haar stak woester dan ooit alle kanten op en de bloem zat overal. ‘De tango, Pearl,’ schreeuwde ze, zwaaiend met een spatel. ‘Synchroonzwemmen. Klokkenluiden. Wat dénk je dat ik aan het doen ben?’

‘Het was maar een vraag,’ zei ik. ‘Ik wist niet dat je

kwaad werd.' Dat was niet zo'n handige opmerking. Mama keek alsof ze op ontploffen stond.

'Ik ben een rottige táárt aan het bakken.'

Alleen zei ze niet 'rottig'.

'Maar je kunt niet koken,' zei ik, omdat het waar was.

Ze wierp me een blik toe waarmee ze de verf van de muren had kunnen laten springen, als die er tenminste niet al honderd jaar geleden af gebladderd was. 'Die oven is van de duivel bezeten.'

'Daar kan ik toch niks aan doen? Jij moest zo nodig naar een half ingestort krot verhuizen waar niets het doet. In ons oude huis hadden we een prima oven. En een dak dat niet lekte. En verwarming die echt verwarmde en niet alleen maar rammelde.'

'Ja, ja. Nou weet ik het wel.' Ze bekeek een felle rode streep aan de zijkant van haar hand.

'Misschien moet je die even onder de kraan houden.'

'Dank je wel, Pearl,' snauwde ze. 'Fijn dat je je medische kennis met me wilt delen.'

Maar ze sleepte zich evengoed naar de gootsteen, al bleef ze binnensmonds schelden.

'Horen zwangere vrouwen niet juist heel sereen te zijn?' vroeg ik. 'Van binnenuit stralend van vreugde en zo?'

'Nee.' Huiverend stak ze haar hand onder de koude kraan. 'Ze horen dik te zijn en aan onvoorspelbare stemmingswisselingen te doen.'

'O.' Ik onderdrukte een lachje, aan de ene kant omdat ik medelijden met haar had en aan de andere kant omdat ik niet precies wist waar die spatel terecht zou komen als ik het niet deed.

Vanuit de gang klonk gedempt geproest.

‘Ik snap niet waar jij zo om moet lachen,’ schreeuwde mama tegen de keukendeur. Papa’s hoofd verscheen om de hoek.

‘Lachen?’ zei hij, met grote, onschuldige ogen. ‘Ikke? Nee hoor. Ik kwam je alleen even feliciteren met die stemmingswisselingen die je zo perfect onder de knie hebt.’ Mama keek hem dreigend aan. ‘Hoewel, als ik me goed herinner,’ vervolgde hij op veilige afstand, ‘was je er vóór je zwanger werd ook al aardig goed in.’

Even dacht ik dat ze een steelpan naar zijn hoofd zou gooien. Maar dat deed ze niet. Ze stond daar tussen de eierschalen en de cacaohoopjes in die aftandse keuken te gieren tot de tranen over haar wangen stroomden en we geen van allen meer wisten of ze nu eigenlijk lachte of huilde. Papa ging naar haar toe en pakte haar bij haar handen.

‘Ga even zitten, oké?’ zei hij. Hij leidde haar naar een stoel. ‘Dan zet ik een kopje thee voor je. Het is de bedoeling dat je rustig aan doet.’

‘Klotehormonen.’ Ze veegde haar ogen af.

‘Weet je zeker dat er niet méér aan de hand is?’ Papa ging met een bezorgd gezicht naast haar zitten. ‘Weet je zeker dat het goed met je gaat?’

Ze glimlachte alweer. ‘Maak je niet druk,’ zei ze. ‘Het gaat best. Echt. Alleen... Pff, moet je me nou zien. Ik ben nu al zo dik dat ik zo ongeveer een eigen postcode nodig heb. Joost mag weten hoe ik er over twee maanden uitzie. En ik heb de enkels van een oud wijf. Griezellig gewoon.’

‘Ze is het straks allemaal waard,’ zei papa.

Ze legde haar handen op haar buik. ‘Weet ik,’ zei ze. ‘Onze kleine Rose. Die is het straks allemaal waard.’

Daarna gingen mama en papa klef naar elkaar zitten kijken.

‘Ja, joepie,’ zei ik grijnzend. ‘Slapeloze nachten en stinkende luiers. Dat is ze straks meer dan waard.’ Ik pakte mijn jas van de rugleuning van een stoel en draaide me om naar de deur.

‘Ga je weg?’ vroeg mama.

‘Ja. Ik heb met Molly afgesproken.’

‘Wacht, Pearl,’ zei mama. ‘Kom hier.’ Ze stak haar armen uit en keek me lief aan, en het ging zoals het altijd ging met mama. Hoe onredelijk ze ook geweest was en hoe je ook je best deed om het haar niet te vergeven, op een of andere manier betoverde ze je en deed je het toch. ‘Sorry, lieverd. Ik had niet zo tegen je moeten schreeuwen. Ik heb barstende koppijn, maar ik had me niet op jou af mogen reageren. Ik ben een gemene ouwe taart.’

Ik glimlachte. ‘Klopt.’

‘Vergeef je me?’

Ik stak een vinger in de kom met het chocolademengsel en proefde ervan. Het was lekkerder dan ik had verwacht. ‘Echt niet.’ Ik boog me over haar buik en gaf haar een zoen op haar wang. ‘Leg je ouwewijvenvoeten omhoog. Ga wat stomme tv kijken. Gun die arme baby ook eens een keertje rust, ja?’

Lachend pakte ze mijn hand. ‘Drink nog even een kopje thee met me voor je gaat.’

‘Kan niet. We gaan naar de bios. Mol heeft de kaartjes al.’ Ik kneep in haar hand. ‘Ik zie je later weer.’

Maar dat was dus niet zo.

Het is koud in de kerk. Ik stop mijn handen in mijn mouwen om ze warm te houden, maar hoe langer de dienst duurt, hoe meer het voelt alsof de kou binnen in me zit. Ik stel me voor hoe zich in mijn aderen ijskristallen vormen. Om me heen zitten allemaal mensen te huilen, maar ik voel niets, alleen maar kou.

Er klopt niets van. Mama zou het vreselijk hebben gevonden: de gedragen muziek, de monotone stem van de priester. Ik luister niet. Ik probeer nog steeds te begrijpen hoe ik hier verzeild ben geraakt: hoe de wereld op zijn kop kwam te staan en ik uit mijn makkelijke, voorstelbare leventje viel en op deze kille, onbekende plek belandde.

Eindelijk is het bijna voorbij. De mensen zingen met zijn allen het laatste treurige lied, maar ik kan niet meedoen. Ik sta me met mijn kaken stijf op elkaar af te vragen waarom ik nu nog steeds niet moet huilen, en de paniek slaat toe. Waarom kan ik niet huilen? Zien de mensen het? Denken ze dat ik niet verdrietig ben? Ik haal mijn haar achter mijn oren vandaan en laat het als een lang, donker gordijn voor mijn gezicht vallen. Dan komt de kist langs – een zee van blinkend koper en opdringerig zoet geurende lelies. Waarom lelies? Die zijn zo stijf en formeel. Mama hield van bloemen die groeiden waar het ze uitkwam. Kluwens roze en gele kamperfoelie in de heg. Klaprozen als een felrode streep in de wegberm.

En opeens weet ik zeker dat ze in de kerk is. Als ik omkijk zal ik haar op de achterste bank zien zitten, zal ze met een brede grijns naar me zwaaien en me een kus toewerpen alsof ik weer vijf ben en op school in het kerst-

stuk speel. Mijn hart bonkt tot ik licht ben in mijn hoofd. Mijn handen trillen.

Ik kijk om.

Ik zie rij na rij vol sombere mensen in donkere kleren. Ik ga op mijn tenen staan om over ze heen te kijken. Molly is er met haar moeder. Haar ogen zijn rood. Ze ziet me kijken en glimlacht droevig naar me. Ik glimlach niet terug.

De achterste rij is leeg.

Buiten regent het niet meer. Ik adem de vochtige, frisse lucht in en probeer onzichtbaar te worden terwijl een troep in het zwart geklede mensen om papa heen dromt. Een grote vrouw met op haar hoofd een hoed als een dode kraai zegt tegen hem hoe erg ze het vindt. Maar hij luistert niet. Ik zie zijn hand naar de telefoon in zijn zak gaan. Hij wil het ziekenhuis bellen om te horen hoe het met de baby gaat, dat weet ik. Als hij niet bij haar is, wat bijna nooit voorkomt, belt hij ongeveer elk uur. Hij is bang voor wat er gebeurt als hij het niet doet. Zelfs nu, nu hij alleen maar aan mama zou moeten denken.

Als de groep de heuvel begint af te lopen treuzel ik opzettelijk, voor een deel om uit de buurt van de hoeden-dames en hun medeleven te blijven en voor een deel om de zwijgende gang naar het kerkhof zo lang mogelijk uit te stellen. Als ik eindelijk bij de glimmende zwarte rouw-auto aankom zit papa al op me te wachten. Ik kijk door het raampje naar binnen, maar achter het getinte glas zie ik alleen zijn omtrek, omlijst door mijn eigen spiegelbeeld. Mijn gezicht wordt lang en dun vervormd. Mijn ogen, dicht bij het glas, zijn enorm. Ze zijn het enige aan

mij wat op mama lijkt. Ik heb altijd haar haar willen hebben. *Weet je wel hoeveel ik op school gepest ben omdat ik een rooie was?* zei ze dan. Maar haar ogen heb ik wel geërfd: groen, met donkere wimpers. Een seconde lang is het alsof ze me door het raam heen aankijkt.

‘Ik moet nog even terug,’ zeg ik. ‘Ik heb mijn paraplu laten liggen.’ Papa kan me niet horen, maar in plaats van het raampje open te doen zegt hij iets. Ik zie zijn lippen geluidloos bewegen aan de andere kant van het glas. We kijken elkaar hulpeloos aan. Hij had net zo goed aan de andere kant van de wereld kunnen zitten.

We zijn altijd zo dik met elkaar geweest, papa en ik. Ik vond het helemaal niet leuk als mensen het over mijn stiefvader hadden. Zolang ik me kan herinneren is hij altijd mijn vader geweest. Ik had niet gedacht dat dit ooit zou veranderen.

Ik kan het moment waarop het gebeurde precies aanwijzen. We stonden naast de couveuse met de baby. Het was twee uur nadat mama was overleden. ‘Kijk haar nou toch,’ fluisterde hij. Ik wist niet of hij het tegen zichzelf had of tegen mij, maar ook al wilde ik niet en trilden mijn handen en was ik misselijk, toch keek ik.

In gedachten zag ik nog de mollige, blonde baby uit de luiadvertenties die ik me had voorgesteld toen mama me vertelde dat ze zwanger was, de baby voor wie Molly en ik minischoentjes en jurkjes en kruippakjes met berenoortjes hadden uitgezocht.

Maar toen zag ik háár. En ik kon alleen maar denken aan de kleintjes die onze kat Roetje had gekregen toen ik vijf was. Ik had er weken naar uitgekeken. Op school had ik het aan iedereen verteld en mama had me speciaal een

boek gegeven waarin stond hoe ik voor ze moest zorgen. Elke avond keek ik voor het slapengaan naar de plaatjes van die kleine poesjes: donzige bolletjes met van die grote, ronde oogjes. Op een dag troonde mama me mee naar het dressoir en wees naar de onderste la. En daar lag een stel roze, gerimpelde ratjes blind te wriemelen. Ik dacht dat er iets helemaal mis was gegaan en ik keek geschokt naar mama, maar zij lachte naar me zonder het te begrijpen, en ik rende huilend de kamer uit, want ik haatte die beesten.

Op het moment dat ik die massa slangetjes zag, die flinterdunne, met paarse adertjes doortrokken huid, dat broodmagere, buitenaardse wezen in die couveuse, wist ik dat het niet de shock was waardoor ik zo trilde. Het was geen verdriet. Het was haat: een enorme, inktzwarte, angstaanjagende haat. Ik had het gevoel dat ik viel en me ergens aan vast moest grijpen. In doodsangst keek ik naar papa...

En hij stond over haar heen gebogen, geconcentreerd op dat rattenkind, *de reden dat mama dood was*, alsof ze de enige was op de hele wereld. Ik wilde hem alleen nog maar pijn doen. 'Je houdt meer van haar dan van mij, hè?' De woorden kwamen er hard en koud uit. 'Omdat...' Ik moest het zeggen van mezelf. 'Omdat zij van jou is en ik niet.'

En het werkte. Hij kromp in elkaar. Alsof ik hem een klap in zijn gezicht had gegeven. 'Hoe kun je dat denken?' Zijn ogen werden groot van schrik. Hij pakte me bij mijn armen. 'Je bent mijn dochter! Je weet toch dat ik van niemand zoveel zou kunnen houden als van jou?'

Hij had gelijk. Dat had ik altijd geweten. De biologische kant had nooit verschil gemaakt. Maar nu...

Ik trok me los en keerde me van hem af. Wat deden zijn tranen er nu toe?

Hij hield van háár.

Uren later reden we door vertrouwde, onwerkelijke Londense straten naar huis. Het was al licht: een lome zondagochtend met de gordijnen dicht. De lucht was helderblauw, berijpte daken glinsterden in flets, koud zonlicht.

Papa deed de voordeur open en daarachter lag ons leven, als een tentoonstellingsstuk in een museum: perfect geconserveerd, honderden jaren oud. Ik liep door naar de keuken en probeerde niet op mama's weggeschopte slossen in de gang te letten, of op de foto van afgelopen zomer in Wales op de koelkast.

Op de keukentafel stond de chocoladetaart.

We staarden er verdwaasd naar. Hoe kon die daar nog staan? Zo mooi rond en lekker. Door haar gezeefde bloem, door haar geklopte eieren. Op dat moment leek papa vanbinnen in elkaar te zakken. Ik zag het gebeuren: traag, bijna in slow motion, onstuitbaar als een lawine. Er kwam een raar geluid uit zijn keel – een snik of een schreeuw, bang en kwaad tegelijk. Hij pakte de taart en smet hem tegen de muur. Dikke bruine klodders vielen, gleden en dropen naar beneden.

Ik keek naar de puinhoop. En ook in mij brak er iets. 'Die had zij gebakken! Die had zij voor ons gebakken!' schreeuwde ik, maar ik herkende mijn eigen stem niet. Ik rende naar papa toe en gaf hem zo'n harde duw tegen

zijn borst dat hij bijna achteroverviel. Daarna rende ik de keuken uit.

En opeens wenste ik met een vurigheid die me bang maakte dat hĳ dood was gegaan.

In de kerk loop ik terug naar de rij waar we zaten. De ruimte lijkt gigantisch nu er niemand meer is. Ik laat me op mijn knieën zakken om mijn paraplu onder de bank vandaan te vissen. Even voel ik me zo zwaar en moe dat ik denk dat ik nooit meer overeind zal kunnen komen. Het is wel prettig hier. De stilte is niet zo verstikkend als in de auto. Het is een vredige stilte. Ik doe mijn ogen dicht en buig mijn hoofd. Ik bid niet of zoiets. Ik voel alleen maar hoe het donker tegen mijn oogleden drukt. Ik wil niet terug naar buiten. Ik wil niet met papa in die auto zitten, ik wil niet naar het kerkhof en met al die andere mensen droge, omgekrulde sandwiches eten zoals op de begrafenis van oma Pam. Ik kan het niet. Ik wil gewoon met mijn ogen dicht op mijn knieën blijven zitten.

Maar papa wacht op me.

Met moeite kom ik overeind. Ik draai me om, en daar zit ze. Helemaal alleen op de achterste bank.

Ze kijkt naar mij en in een flits zie ik iets in haar ogen wat ik nooit eerder heb gezien: een intense blijdschap vermengd met heimwee. Maar zodra onze blikken elkaar kruisen is het voorbij. Ze staat glimlachend op en steekt haar armen naar me uit.

Ik kan me niet verroeren. Ik durf het niet. Eén verkeerde beweging en ze vliegt misschien als een vogel weg, of ze lost op in het niets. Ik mag amper ademhalen van mezelf.